

Národní
týden
manželství

Ztráty a nálezy v manželství

Ztráty a nálezy v manželství

Stalo se hezkou a užitečnou tradicí, že každý rok v únoru v souvislosti se svátkem zamilovaných vždy znovu promýšlíme smysl instituce zvané manželství. Celospolečensky akceptovaná iniciativa zvaná Národní týden manželství (NTM) je v České i Slovenské republice vhodnou platformou k tomu, abychom tuto myšlenku mohli společně sdílet nejen na půdě našich rodin, církve, ale i s našimi spoluobčany.

Každým rokem pro vás, kteří se chcete aktivně zapojit, připravujeme písemné podklady k přemýšlení. Letos organizační tým NTM navrhl, abychom se společně zabývali myšlenkou ztrát a nálezů v manželství.

Napadlo mne, že by stálo za to zjistit, jak se s touto problematikou vypořádávaly kdysi dávno manželské páry, o nichž je řeč v Bibli. Požádal jsem proto některé ze svých přátel teologů, kteří se aktivně zabývají vztahovým poradenstvím, aby se nad touto otázkou zamysleli. Vznikl tak zajímavý a inspirující sborník, který vřele doporučuji k přečtení všem manželským párům i těm, kteří o manželství vážně uvažují.

Tato mini kázání si v rámci NTM můžete pročítat v soukromí svého domova nebo při společných setkáních, která pro váš sbor, město či obec v letošním roce zorganizujete. Modlím se za vás a věřím, že NTM opět

příspěje ke stabilizaci manželství v naší církvi i společnosti.

A ještě jedna důležitá poznámka. V letošním roce přednášky poprvé nedostáváte v tištěné, ale elektronické podobě. Doufáme, že tato změna neovlivní přízeň, kterou jste v posledních letech těmto sborníkům věnovali. Stáhněte si prosím přednášky a těm, kteří k internetu přístup nemají, je pomozte zprostředkovat. Bůh vám žehnej.

Radomír Jonczy
*vedoucí oddělení Adventistické služby rodinám
Česko-Slovenské unie CASD*

Obsah

Petr Adame

David a Míkal — 5

Petr Činčala

Sex to nezachrání — 11

Josef Dvořák

Ztráty a nálezy ve vztahu muže a ženy — 18

Pavel Eder

Když se po cestě ztratí smysl — 24

Radomír Jonczy

Sebeoběť — 30

Kateřina Lachmanová

Ztráta může být i ziskem — 36

Martin Žůrek

Elkána a Chana: (ne)naplněné touhy — 40

David a Míkal

Davidu si však zamilovala Saulova dcera Míkal. Oznámili to Saulovi a jemu se to zamlouvalo. ... Ještě neuplynuly stanovené dny, když se David se svými muži vypravil a pobil mezi Pelištejci dvě stě mužů. Jejich předkožky David přinesl; předali je v plném počtu králi. Tak se stal královým zetěm; Saul mu dal svou dceru Míkal za ženu. Saul viděl a poznal, že Hospodin je s Davidem, a jeho dcera Míkal ho milovala.
(1S 18,20.26–28)

Potom králi Davidovi oznámili, že Hospodin pro Boží schránu žehná Obéd-edómovu domu i všemu, co mu patří. David šel s radostí přenést Boží schránu z domu Obéd-edóмова do Města Davidova. Když ti, kdo nesli Hospodinovu schránu, ušli šest kroků, obětoval býka a vykrmené dobytče. A David poskakoval před Hospodinem ze vsí síly; byl přitom přepásán Iněným efódem. David a všichni izraelský dům vystupovali s Hospodinovou schránou za ryčného troubení polnic. Když Hospodinova schrána vstupovala do Města Davidova, Míkal, dcera Saulova, se právě dívala z okna. Viděla krále Davida, jak se točí a vyskakuje před Hospodinem, a v srdci jím pohrdla. Hospodinovu schránu přinesli a umístili ji na pří-

slušném místě uprostřed stanu, který pro ni David postavil. David obětoval před Hospodinem zápalné a pokojné oběti. Když David dokončil obětování zápalných a pokojných obětí, požehnal lidu ve jménu Hospodina zástupů. Pak podělil všechen lid, všechno množství Izraele, muže i ženy, každého jedním bochánkem chleba, jedním datlovým koláčem a jedním koláčem hrozinkovým. Poté se všechen lid rozešel, každý do svého domu. David se vrátil, aby požehnal svému domu. Tu Míkal, dcera Saulova, vyšla Davidovi vstříc se slovy: „Jak se dnes proslavil izraelský král! Pro oči otrokyň svých služebníků se dnes odhaloval jako nějaký blázen.“ David Míkal odpověděl: „Před Hospodinem, který mě vyvolil místo tvého otce a místo celého jeho domu a ustanovil mě vévodou Hospodina lidu, Izraele, před Hospodinem jsem tak dováděl. I když budu ještě víc zlehčován než teď a budu docela maličký i ve vlastních očích, budu vážen právě u těch otrokyň, o nichž jsi mluvila.“ A Míkal, dcera Saulova, neměla děti až do dne své smrti. (2S 6,12–23)

Příběh manželství Davida a Míkal zní jako pohádka. Chudý pasáček ovcí se přihlásí u krále s nabídkou, že zbaví jejich království obávaného „draka“ Goliáše, kterého se všichni báli a třásli se před ním. Král mu slíbil za odměnu dceru a „půl království“ (velké bohatství), když draka zabije. To se pasáčkovi podařilo a tak dostal princeznu za ženu. Vzali se a byli šťastni – až do smrti.

Tak to bývá v pohádkách, ale ve skutečném životě je všechno daleko složitější a komplikovanější. Stát se zetěm krále Saula bylo docela riskantní. Něco o tom David věděl již před svatbou. Hrával totiž králi na harfu ve chvílích jeho depresí a návalů vzteku a několikrát unikl smrti jen o vlásek, když včas uskočil před letícím kopím.

Král Saul na Davida žárlil již od jeho vítězství nad Goliášem, a proto lstivě vymyslel past. Podmínil svatbu s Míkal „věnem“ sta pelištejských mužských předkožek a doufal, že tuto zkoušku David nepřežije. David mu jich ale přinesl dvě stě – a byla veselka.

Míkal Davida skutečně milovala. Získala za muže nejen statečného a udatného bojovníka, ale také nadaného básníka a muzikanta. Jistě bylo mnoho izraelských dívek a žen, které jí ho záviděly. Její láska byla tak silná, že se postavila vlastnímu otci, když ho chtěl nechat tajně zabít. Dozvěděla se to a pomohla Davidovi uprchnout (1S 19,11–13).

Poté nastalo mnoho let ukrývání. Z Davida se stal partyzán a neustále se musel přesouvat se svou družinou z místa na místo.

Král Saul se zeťovi pomstil tak, že vzal svou dceru Míkal a dal ji za manželku jinému muži. David ji ale milovat nepřestal, přestože si mezitím vzal za manželky jiné ženy. Po smrti Saula si ji znovu vyžádal zpět do svého domu a harému (1S 25,44 a 2S 3,13–15).

Poslední zpráva o Míkal a Davidovi je z příběhu stěhování Hospodinovy schrány do blízkosti Davidova paláce v nově vybudovaném královském městě později nazvaném Jeruzalém (2S 6,12–23). Byl to již druhý Davidův pokus získat Hospodinovu schránu pro sebe. Poprvé se to kvůli „smrtáku“ nepovedlo (zemřel Uza). Tentokrát udělali všechna opatření přesně podle nařízení z Mojžíšova zákona. Žádné nové spřežení a vůz, ale levité, kteří schránu nesli na sochorech, aby se jí nedotkli, a také byla celá zakrytá, aby ji nikdo neviděl.

Každých šest kroků zabili býka a vykrmené dobytče. Zkusme si to představit. Byla to skutečně velkolepá podívaná!

A král David tančil ze všech sil. Poskakoval před Hospodinem ze vší síly! Byl přepásán pouze lněným efódem (něco jako bederní rouška), dnes bychom řekli ve spodním prádle. Jak vysoko vyskočíte ze vší síly? Představte si to. Král Izraele – a takhle křepčí, až si kolemjdoucí chvílemi studem zakrývají oči! Slavnosti se ale z neznámého důvodu nezúčastnila Davidova žena Míkal. Jenom se dívala z okna. A ve svém srdci Davidem pohrdla! Přestože ho tolik milovala.

Jeden můj kolega mi kdysi vyprávěl, jak ho vychovával jeho táta, rovněž kazatel. Posadil jej před televizi, stáhl zvuk a řekl: „Podívej se, ti co tam tancují, vypadají

jako blázni!“ Když bychom se dívali na nějaký koncert populární skupiny a stáhli zvuk, zřejmě se budeme divit. Vypadá to opravdu zvláštně.

Míkal se dívala z okna a měla stažený zvuk. David přišel domů nadšený. Vždyť nejposvátnější předmět v celém Izraeli byl konečně u něj doma pod střechou. Když požehnal celému Izraeli, chtěl také požehnat svému domu, ale doma ho čekala žena.

My muži to známe. Přijdeme domů nadšení z nějaké povedené akce – a doma nás čeká žena a má pro nás poselství. Jaké? *„Jak se dnes proslavil izraelský král! Pro oči otrokyň svých služebníků se dnes odhaloval jako nějaký blázen.“* Problém Míkal byl v tom, že na té akci nebyla. Jako královská dcera věděla, co je královská důstojnost. Proto ji patrně uráželo Davidovo nekrálovské „ponižování se“ před otrokyněmi. Ona byla v pozici kritika, který se toho, co kritizuje, nezúčastnil.

Bible nám v tomto příběhu sděluje, jak je nebezpečné zůstat mimo a pak kritizovat.

A jaká je reakce Davida? *„Já jsem plesal a plesat budu!“* David svým jednáním ukazoval před Bohem i lidmi na Boží slávu, vyvýšenou nad sebe i nad lid. Právě na to upozornil svou ženu. Saul byl přece zavržený proto, že se před Hospodinem neponížil. Proto si Bůh vyvolil Davida za vévodu. Ti nejnižší v lidu pochopili, co nemohla chápat dcera zavrženého krále.

Příběh končí nevesele. Míkal neměla až do smrti děti. Rod Saulův zanikl úplně. Bůh stál na Davidově straně.

Jaké byly ztráty a nálezy v manželství pro Míkal a jaké pro Davida? Míkal svou láskou získala muže, milovaného hrdinu národa, aby ho pak svým pohrdnutím ztratila. David v Míkal získal svou první (ale ne jedinou) milující ženu. S ní přišla do jeho života neklidná léta, která prožil jako psanec pronásledovaný vlastním tchánem.

Petr Adame
kazatel CASD,
hlavní koordinátor
Národního týdne manželství

Sex to nezachrání

Jákob si Ráchel zamiloval; proto řekl: „Budu ti sloužit sedm let za tvou mladší dceru Ráchel.“ Lában souhlasil: „Lépe, když ji dám tobě než někomu jinému; zůstaň u mne.“ Jákob tedy sloužil za Ráchel sedm let; bylo to pro něho jako několik dní, protože ji miloval. Potom řekl Jákob Lábanovi: „Dej mi mou ženu, má lhůta už uplynula. Toužím po ní.“ Lában shromáždil všechny muže toho místa a uspořádal hody. Večer vzal svou dceru Leu a uvedl ji k Jákobovi, a on k ní vešel. Za služebnici své dceři Leji dal Lában otrokyni Zilpu. Ráno Jákob viděl, že to je Lea. Vyčítal Lábanovi: „Cos mi to provedl? Což jsem u tebe nesloužil za Ráchel? Proč jsi mě oklamal?“ Lában odpověděl: „U nás není zvykem, aby se mladší vdávala dříve než prvorozená. Zůstaň u ní po celý svatební týden a dáme ti i tu mladší za službu, kterou si u mne odsloužíš v dalších sedmi letech.“ (Gn 29,18–27)

Před nedávnem jsem v rámci sobotní školy moderoval diskusi mezi vysokoškoláky na téma „Pokrytectví vzniká ze strachu a ničí lásku“. Když program skončil, přisedl jsem si k jednomu diskusnímu stolu. Po chvíli se na mne s tázavým pohledem obrátil jeden mladík. Už jen jeho výraz napovídal, že mu téma nedává moc smysl.

V následující diskusi se ukázalo, že celé nepochopení vzniklo především proto, že pod pojmem láska viděl pohlavní styk. Napadlo mě, kolik lidí asi vnímá lásku podobně. Je takto prezentována všude kolem nás a společenství věřících se tomu už ani nedokáže bránit. Ale ve skutečnosti lze takové pojetí lásky vystopovat už v dávných dobách.

Podívejme se na Jákobův příběh. Sice o něm čteme, že si Ráchel (na první pohled) zamiloval tak moc, že mu sedm let čekání, během nichž sloužil svému budoucímu tchánovi, přišlo jako chvilka (Gn 29,20). Když ale přišel stanovený čas a Jákob s Ráchel měli vstoupit do posvátného manželského svazku, dojde k nečekanému zvratu. Jákob ztrácí panictví s její sestrou Leou (Gn 29,23).

Neumím si to dost dobře představit, ale Jákob zjistil až ráno, s kým strávil svatební noc. (Odborník na dobové pozadí Starého zákona a můj oblíbený učitel Jiří Beneš by nám k tomu snad mohl říct více.) Když se proti tomu ohradil, jeho nový tchán mu vše jasně vysvětlil. Argumentoval tím, že je u nich zvykem nejprve provdat prvorozenou dceru, a tou byla Lea. Vyzval ho, aby si (sex) s Leou užil celý týden, a teprve pak bude mít společnou ložnici s Ráchel (Gn 29,27). Příběh je známý, záhadou pro mě ale zůstává, proč takovou zásadní věc Jákob nevěděl už během těch sedmi let.

Kontext naznačuje, že Lábanova argumentace nebyla jen výplodem jeho vlastní vypočítavosti (Jákobova dobrovolnická práce mu dobře vynášela), ale mohlo tam jít i o obavy a vliv jeho prvorozené dcery. Sedm let pozorovala, jak to mezi Jákobem a její mladší sestrou Ráchel „jiskří“, možná tiše záviděla a osud jí nepřipadal fér. Mísil se v ní strach, že zůstane „na ocet“, s touhou být také milována. Je opravdu pozoruhodné, jak se (z čista jasna) stala Jákobovou ženou.

Nevíme, co od svatby čekala, ale sňatkem její trápení neskončilo. Po porodu prvního chlapečka říká: „... *nyní mě už bude můj muž milovat*“ (Gn 29,32). Snad pomůže víc sexu (víc dětí). Její klamná naděje pokračovala i po narození druhého, třetího a dokonce i šestého chlapce (Gn 29,33–35; 30,20). Chtěla si Jákobovu lásku koupit? Nebo si ji vynutit? „Na tom přece není nic špatného, být milována jako Ráchel,“ šla si Lea za svým a na sestru nebrala ohled. Chtěla mít Jákoba víc pro sebe (Gn 30,14.15).

Její mateřství zastínila nenaplněná touha po přijetí. Doufala, že dětmi dosáhne naplnění a manžel si jí začne více vážit. Čím si chtěla koupit Jákobovu lásku? Sexem. Ten se tomu očividně nebránil, ale přesto (anebo právě proto?) Leu moc rád neměl (Gn 29,27–30). Přitom mu dala to, z čeho by byl každý chlap v té době nadšený. Její synové se starali o Jákobova rostoucí stáda a dobře

mu sloužili. On se však ani nepokoušel skrývat, že má raději Josefa (Gn 37,3).

Lejina strategie získat manželovu náklonnost sexem a dětmi nevyšla. Miloval více „bezdětnou“ Ráchel a ochotně za ni Lábanovi sloužil dalších sedm let. Lea byla hořkým symbolem ztráty (panictví). V Ráchel našel svou opravdovou lásku, která se však také neobešla beze ztrát. O Josefa přišel a léta byl ponechán v domněnání, že nežije. Když po porodu druhého syna, Benjamína, zemřela jeho milovaná Ráchel, žalem mu málem puklo srdce. Měl pocit, že přišel o všechno. Opravdu o všechno?

Záchrana na obzoru: Kdo je tvůj otec?

Tady příběh nekončí. Jákob si svůj přístup k dětem zjevně dokázal ospravedlnit. Sám vyrůstal v rodině, kde bylo jedno dítě upřednostňováno na úkor druhého. Nebyl však schopný domyslet, jaký to bude mít na ně dopad. Podívejme se na Josefa. Byl milován, celé dětství rozmazlován, protěžován, rád se chlubil a povyšoval nad ostatní členy rodiny. Jak se z něj stal tak výjimečný člověk? Jak obstál tam, kde ostatní selhávají? Jak se vypořádal s traumatem, když ho prodali do Egypta jako otroka? Jak to, že nezahořkl, když byl potrestán vězením na více než deset let za to, že nepodlehl lá-

kavé, diskrétní a zdánlivě neškodné sexuální nabídce Potífarovy ženy? Jak si navzdory krutému osudu zachoval pozitivní náhled na svět? Proč nezpychl, když se ze dne na den stal druhým nejmocnějším mužem na světě a nepodlehł pokušení zneužít pravomoc ani nedal průchod přirozené touze pomstít se svým bratrům? Že by láska byla víc než sex?

Podívejme se na čtyři nejstarší Lejiny syny, nevlastní bratry Josefa. Nenáviděli ho a pokoušeli se jej zbavit, smrti unikl jen o vlásek. Chladnokrevně obelstili svého otce. Jejich život nesl příznaky nedostatku rodičovské lásky a nefungujícího manželství (postavené na definici lásky – „dám mu víc sexu /dětí/ a bude mě mít rád“). Ruben pohlavně zneužil nevlastní matku, Simeon měl nemanželské dítě, Lévi se spolu se svými bratry podílel na kruté mstě za znásilnění své sestry Díny a Juda využíval služeb prostitutek. Toho využila jeho snacha, aby se domohla svého práva na dítě. Když se dozvěděl, že otěhotněla (neznámo s kým!?), chtěl ji potrestat smrtí.

Co z toho pro nás vyplývá?

Žijeme v době sexuální revoluce, rozvodů, „zahýbání“, genderové plachosti, v době, kdy vystydla láska. Udělejme inventuru a dejme okolnosti svého života do souvislostí. Nebojme se podívat pravdě do očí. Ne nadarmo

Ježíš řekl: „*Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými*“ (J 8,32). Tento výrok zazněl v eskalujícím sporu s židovskými předáky o tom, kdo je jejich otcem. Oni tvrdili, že jsou potomci Abrahamovi, a Ježíš je konfrontoval tvrzením, že jejich otcem je ďábel, protože žijí ve lži. „*Vy konáte skutky svého otce,*“ řekl jim Ježíš. Bránili se protiútokem: „*Nenarodili jsme se ze smilstva (jako ty, Ježíši!), máme jednoho Otce, Boha.*“ Na to jim Ježíš řekl: „*Kdyby Bůh byl váš Otec, milovali byste...*“ (J 8,41.42). (Doporučuji tuto větu přečíst několikrát, až si opravdu sedne.) Kdyby Bůh byl váš Otec, cítili byste se milovaní...

Ježíš vyslovil hlubokou pravdu o lásce, která může v našich životech nastartovat pozitivní změnu. Na jedné straně jsou životní okolnosti, ze kterých plyne naše (in)dispozice ke šťastnému manželství a láskyplné výchově dětí. Na druhé straně je Ježíšova nabídka pozitivní změny: „*Když vás Syn osvobodí, budete skutečně svobodni*“ (J 8,36). (Otcův) Syn nabízí uzdravení a vnitřní svobodu. Jak? Chce z nás opět udělat Boží (milované) děti. Uděláš si čas v klidu, o samotě, abys popřemýšlel(a) nad tím, kdo je tvůj skutečný Otec a jaký to má na tebe dopad? Odpověď může kupodivu souviset nejen s kvalitou našeho manželství, dotýká se i kvality manželství našich dětí...

V úvodním ročníku českého národního týdne manželství v roce 2007 jsme představili slogan „Dobré manžel-

ství není samozřejmostí". Toto heslo se některým lidem nezamlouvalo, provokovalo k přemýšlení. S tématem NTM 2022 „Ztráty a nálezy“ je to podobné. K dobrému manželství je totiž potřeba *nalézt* lásku a to se neobejde beze *ztrát*. Sex to nezachrání...

Petr Činčala, Ph.D.

*profesor Andrews University v USA,
iniciátor Národního týdne manželství*

Ztráty a nálezy

ve vztahu muže a ženy

I řekl Hospodin Bůh: „Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou.“ Když vytvořil Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechno nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Každý živý tvor se měl jmenovat podle toho, jak jej nazve.

Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Ale pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná. I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žeber a uzavřel to místo masem. A Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. Člověk zvolal: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest.“ Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem. Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se. (Gn 2,21–25)

Co je nejnaléhavější touhou mládí? Nalézt člověka, se kterým je na celém světě nejlépe. Výstižně to vyjádřila Anne Franková ve svém deníku, když napsala: „Člověk může být osamělý navzdory lásce mnohých, neboť pro ni-

*koho není ten ,nejmilovanější‘.*¹ Shakespearův Romeo o lásce jen vzletně mluví. Jeho jazyk lásky se však hluboce promění, když se asi jako sedmnáctiletý na první pohled a doslova na život i na smrt zamiluje do mladé čtrnáctileté dívky Julie. Co vypravuje tragédie o lásce dospívajících, to postihl několika větami Elie Wiesel ve své autobiografii, v níž vzpomíná na platonicky milovanou Hanu: *„Všechno je lepší než být nemilován ... chci žít ne poeticky ... ani zbožně jako můj dědeček, nýbrž zamilovaně.“* Proč? *„Aby láska nebyla tabu, nebyla jen neurčitým a mlhavým pocitem...“*² Aby se láska stala konkrétní a jedinečnou lidskou osobou, je nejhlubší touhou v člověku vedle touhy po Bohu.

Že není dobré, aby byl člověk vnitřně osamělý, ví a v Bibli říká sám Pán Bůh: *„Není dobré být člověku pro sebe sama. Učiním jemu pomoc jako proti němu.“*³ Bez Božího (při)činění není pomoc ze samoty k nalezení. O niterném hledání – nejmilovanějšího/nejmilovanější – vypráví tedy již přední stránky Bible v příběhu prv-

1 FRANKOVÁ, Anne. *Deník*. Praha: Triáda, 2004, s. 129, přel. D. Drápal, M. Jacobsenová.

2 WIESEL, Elie. *Všechny řeky spějí do moře: Paměti*. Praha: Pragma, 1997, s. 148 a 149, přel. O. Sixtová.

3 Gn 2,18. Doslovněji přetlumočeno z hebrejského textu.

ních lidí, Adama a Evy. Ten příběh je též příběhem o nás. Čím? Naslouchejme.⁴

Podle Písma *„Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu stvořil je“*. Podle Písma Bůh muže doslova *zformoval* z prachu země a oživil ho svým vdechnutím. Ženu vystavěl z žebra vyňatého z muže: *„A Hospodin Bůh postavil z žebra, které vzal z člověka, ženu.“* A potom ji k muži přivedl. Načež člověk – a to muž – poprvé v Bibli promluví, nikoli k Bohu, ale své ženě recituje verše nabyté niterností: *„Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest.“*

Proč ze žebra? Proč Bůh nepostavil ženu třeba z hlavy či z paty muže? Staří rabíni na položenou otázku moudře a velmi malebně odpovídají v talmudu. Bůh nevybudoval ženu z hlavy muže, protože mu nemá vládnout, ani z paty, aby byla jeho otrokyní, jeho rohožkou. Bůh ženu vystavěl z mužova žebra proto, aby byla blízko jeho srdci. Biblickému vyprávění o stvoření člověka jako muže a ženy dominuje vztah nesený niterností. A ta niternost se ještě prohloubí, jak ještě vyslechneme.

V řecké kultuře si lidé předávali z generace na generaci jiný příběh o vzniku člověka coby muže a ženy. Také považovali lidskou potřebu blízkosti za vrozenou.

4 Gn 1,27; 2,18–25.

Mýtus si můžeme nalistovat u Platóna:⁵ Ten vypravuje, že za dávných dob byl člověk původně androgyn, česky „mužožena“. Tento člověk androgyn byl oboupohlavní, měl dva páry rukou i nohou, dva obličaje, čtyři uši. Člověk coby androgyn byl velmi mocný, až se ho bohové zalekli. Konečně Zeus vyhlásil své rozhodnutí lidské tvory zachovat, ale současně je oslabit: *„Rozetnu každého z nich ve dvě...‘ Poté rozkrajoval lidi ve dvě, jako se krájí hrušky k nakládání.“* Ovšem když byla původní těla rozřazena ve dvě, *„toužila každá polovice po své polovici ... objímaly se a rukama splétaly se k sobě navzájem, toužíce spolu srůst...“* A tak je podle tohoto podání lidem vrozena *„láska, spojovatelka..., která se snaží učinit jedno ze dvou...“* Co řeckému mýtu chybí, v tom biblické vyprávění vrcholí. Naslouchejme opět biblickému textu.

Je pozoruhodné, že dokud muž část své ženy nosí jakoby pouze v sobě, tak je sám. Bůh vyňal z muže žebro a vybudoval z něj bytost, ženu, aby si srdci byli blízcí. Až když je žena vedle muže, ke kterému patří, pak *muž ke své ženě přilne a jsou jedním tělem*. Pohyb je zevnitř ven. A pak zase z venku dovnitř. Což je důležité dění v nitru člověka. Ačkoliv se událo tak niterné setkání, k nejhlubšímu sblížení dojde po provinění se vůči Bohu i jednoho vůči druhému.

5 PLATÓN, *Symposion* 189d–191d.

O tom pojednává celá třetí kapitola Bible. Muž spolu se ženou mají v ráji k dispozici vše, jen jediné jim je odepřeno – strom, ze kterého nesmějí jíst. Jenže oni jedí. Jaké jsou dopady? Muž obviňuje před Bohem ženu a nepřímo Boha samého, Eva se vymlouvá na hada. Od Boha Hospodina zazní slova: „*Prach jsi a v prach se obrátíš*“ (Gn 3,19). K ženě od Boha Hospodina zazní slova: „... *budeš rodit v bolestech*“ (Gn 3,16). Člověk si poprvé uvědomil svou smrtelnost, do života lidí vstoupila bolest. Co se stalo s niterností? Prohloubila se o duchovní rozměr. Muž dal své ženě jméno! Teprve nyní ji oslovuje: „*Evo!*“ = „*Ty, která dáváš život.*“ Mimo ráj se muži žena stala jedinečnou osobou s vlastním jménem. Čím? Matěřstvím. Bůh řekl, že jednoho dne bude svět bez nich, že na zlomek času vůči věčnosti tu jeden z nich zůstane sám, dokud také svět smrti neopustí. Co po nich zůstane? Děti. Děti, na které musí být spolu dva, muž i žena. Muž si uvědomil, že Eva, která k němu patří, je Božím obrazem, vyřčeno spolu s Jonathanem Sacksem, ba že je Božím obrazem víc než on, protože může rodit děti.⁶ Rodičovství dostává manželský pár do blízkosti Boží tvořivosti. A rodičovství zakotvené v manželství je dle křesťanského vyznání poutem neodvolatelným, je-

6 SACKS Jonathan. *Genesis. The Book of Beginnings*. Jerusalem: Maggid Books, 2009 s. 35–36.

dinečným. Starost o nejmilovanější je zakládající úctou k Božímu obrazu v člověku.

Kdybych měl oddanost navzdory vysvětlit tak, aby jí porozumělo i dítě, mluvil bych o navazování uzlíků. Podle jedné židovské legendy jsme s Bohem a v rodině i spolu s lidmi, na kterých nám záleží, propojeni neviditelnými vlákny, provázky. Někdy se stane, že se to neviditelné pouto přetrhne. Co potom? Je třeba navázat (pomyslný) uzlík. Jak? Třeba pomocí prosby „nezlob se“, „odpusť mi“. Co se stane s provázkem, když na něm uděláme uzlík? Vzdálenost mezi dvěma se zkracuje.

„Vracet se k“ je silovým polem křesťanské rodiny. Jedním z nejdůležitějších slov křesťanské Bible je sloveso vracet se. Vracet se k Bohu skrze Krista Pána, vracet se k nejmilovanějším celý život počítaný na roky, navzdory všedním dnům i lhůtám odcizení a jizvám z nich. Logika lásky tvrdí, že $1+1=1$. Náš život je paradoxně tím více osobní, čím více zapomínáme na sebe ve prospěch druhých. Pak je domov místem, kde je nám nejlépe na celém světě.

Mgr. Josef Dvořák, Th.D.

kazatel CASD,
učitel na základní
škole Elijáš v Praze

Když se po cestě ztratí smysl

Každý rok chodívali jeho rodiče o velikonočních svátcích do Jeruzaléma. Také když mu bylo dvanáct let, šli tam, jak bylo o svátcích obyčejem. A když v těch dnech všechno vykonali a vraceli se domů, zůstal chlapec Ježíš v Jeruzalémě, aniž to jeho rodiče věděli. Protože se domnívali, že je někde s ostatními poutníky, ušli den cesty a pak jej hledali mezi svými příbuznými a známými. Když ho nenalezli, vrátili se a hledali ho v Jeruzalémě. Po třech dnech jej našli v chrámě, jak sedí mezi učiteli, naslouchá a dává jim otázky... (L 2,41–46)

Karavana táhla čerstvě se zelenající krajinou, nad kterou pomalu zapadalo blízkovýchodní slunce. Galilejští poutníci švitořili, vyprávěli si o svátcích, které v uplynulém týdnu prožili ve velkoměstě na jihu. Nyní mířili zpět do svého všedního rolnického života. Po několika desítkách kilometrů měli Marie s Josefem a dětmi před sebou ještě dlouhou cestu. Mladý Šimon provokoval svého bratra Jakuba, a když se rodiče zrovna nedívali, navzájem se poštuchovali. Karavana zastavila. Byl čas rozbít tábor. Vtom se ozval ztrápený ženský hlas: „Kde je? Nikde ho nevidím.“ A vzápětí znovu: „Kde jen může být?!”

Marie s Josefem byli neobyčejným párem

Od začátku procházel vztah mladičké Marie s postarším Josefem velkou zkouškou. Ještě, než vstoupili do manželství, narušil jejich soužití někdo třetí. Marie přišla do jiného stavu, ale s Josefem to nebylo.

Evangelista Lukáš však vypráví, že na počátku této předmanželské události byl plán. Marie byla dopředu se vším obeznámena. Sice zprvu nechápala, jak je taková věc možná, její zbožná reakce však uchvacuje zástupy křesťanů podnes: „*Hle, jsem služebnice Páně,*“ přijala svůj úděl, „*staň se mi podle tvého slova*“ (L 1,38).

Matoušovo vyprávění Lukášův zájem o ženy nesdílí. V tomto příběhu Marie bezmocně stojí, lomí rukama a neví, co si počít. Plán je totiž následně zjeven až jejímu partneru Josefovi. Je to Josef, který sní sen o tom, že by Marii i nemanželské miminko přijal za své. Je to Josefův sen, který vypráví pozoruhodnou příhodu o Duchu svatém. Marie je v tom nevinně, dochází Josefovi. A nutno podotknout, že z jeho úst zní nebeské vysvětlení méně jako prapodivná výmluva. Marie není do větru – jakkoliv můžeme výraz pro Ducha přeložit i tímto termínem. Marie je ta, díky které může Josef prožít opravdu smysluplný manželský život. Marie s Josefem nalézají pro svůj společný život nebeský plán.

Nebeský plán se rýsuje...

A tak se jim narodil Ježíš. Nemanželské dítě, které přichází (kdoví pořádně odkud) do rodiny se stabilním zázemím. Pevné základy této rodiny totiž spočívají v tom, že pár drží pohromadě společný cíl, který manželé našli. Podle Lukáše jej objevila nejprve Marie, podle Matouše nejprve Josef. Důležité je, že se na něm nakonec společně shodli. A když se Ježíš narodil, kromě tohoto tehdy oblíbeného jména (překládaného jako „Hospodin zachrání“) ho pojmenovali také jako Immanuel – na svědectví, že „Bůh je s námi“ v dobrém i ve zlém. To se stalo jejich manželským mottem, které je provázelo a dávalo jim jistotu, že jejich soužití má opravdu hluboký smysl. V nečekaných situacích, které nikdo z účastníků nechápe, se nenápadně rýsuje nebeský plán.

Proto je tak překvapivé, že v evangeliích najdeme příběh o tom, jak tento harmonický pár dvanáctiletého Ježíše ztratí. Není to však příběh, jehož záměrem je varovat rodiče, aby své děti lépe hlídali v nákupních centrech nebo na vánočních trzích. Předně nám evangelista postupně představuje Ježíšovu identitu. Pozornost však můžeme věnovat také rodičům. Pojdme nyní v tomto příběhu o něco hlouběji.

Když se po cestě něco vytratí

Po dvanáctiletém vztahu se dostávají Josef s Marií do krize. Ztrácejí to, co je dříve spojovalo. Na tom samo o sobě není nic špatného, je to validní součást každého vztahu. Takové zatěžkávací zkoušky přicházejí. Poprvé ve chvíli, kdy vyprchá prvotní zamilovanost a hormony zmizí kdoví kam. Později, když nám začíná připadat, že vztah stagnuje, a následně tehdy, když nás děti přestávají potřebovat a opouštějí rodinné hnízdo. Krize není začátkem konce, ale signálem, kterému je dobré věnovat pozornost. Situace, ve kterých nám docházejí síly a zdroje k řešení, vyžadují z naší strany větší úsilí a někdy i pomoc někoho třetího.

Josef a Marie na své životní cestě ztrácejí ze zřetele Ježíše Immanuela. Jako by se po takové době poselství o tom, že „Bůh je s námi“, z jejich vztahu někam vytratilo. Stejně jako ten, který svým jménem tuto zprávu připomínal. Dítě i poselství zůstalo stát někde vzadu na cestě. Ztratili Ježíše, ale svým způsobem i sebe navzájem.

Tou cestou z Jeruzaléma šli již tolikrát! Rutina je svedla na scestí, které začíná vždy tam, kde ztrácíme ze zřetele společný cíl. Všednodennost života, šed' pravidelných povinností a stále stejný rytmus dokážou člověka okrást o nadšení, o sny, plány a ideje. Společná

cesta, která nás nikam neposouvá a točí se okolo stále stejných věcí, jako pneumatika uvízlá v blátě, dokáže radost z cesty udusit. Dokáže nás odloučit jednoho od druhého. Takový stav přichází tam, kde lidé nevnímají své manželství jako primární pouto, o které je třeba společně pečovat. Najednou jdeme vedle sebe jako dva jedinci, spolu, ale přesto každý sám. Záměr byl však už od počátku naprosto opačný: stát se jedním.

Největším nepřítelem manželství nemusejí být nutně jen špatné věci, jako je nevěra nebo alkohol (jakkoliv jsou takoví nepřátelé skutečně zákešní). Jakmile totiž v životě usilujeme o dobré věci, je svůdné jim obětovat víc, než je zdrávo, nechat se jimi pohltit a zapomenout přitom na svého partnera. Rouška bohulibých záměrů dokáže manželství snadno rozdělit, protože najednou zjišťujeme, že už nám nezbývá energie věnovat se tomu druhému. Společný cíl je zastíněn kouřem zápalu pro vlastní cestu. Co v takovou chvíli dělat?

Kde vůle neschází, cesta se nachází

Marie s Josefem se rozhodli svého syna hledat. Ne každý zvlášť, ale společně. Nebylo to snadné pátrání. Byly to tři dny plné stresu. Tři dny pátrali, až ho nakonec našli tam, kde se setkávají nebesa se zemí – v chrámě. Manželský život, kterému chybí nadšení pokračovat,

protože nevidí dál než na konec dne, se jednou za čas potřebuje na takovém místě zastavit. Nadechnout se. Odpočinout si a vytvořit prostor tomu, co nás přesahuje. Přijít společně znovu na začátek a ptát se po tom, kam jsme se jako pár posunuli, kam směřujeme, jaké máme sny. Nechat se jaksi kouzelně „oplodnit“ shůry radostí ze smyslu pro společnou cestu.

„Kde vůle neschází,“ ozval se rohanský jezdec, „cesta se nachází.“ Byla to Éowyn, která těmito slovy povzbudila hobita Smíška, když se společně vydali do největší bitvy proti silám temnoty, jak to popisuje dílo Pán prstenů. Tam na Pelennorských polích utrpěla Éowyn bolestivou ztrátu, ale díky svému příteli Smíškovi porazila nejtemnější temnotu. Tudy vede cesta, na které místy ztrácíme ze zřetele světlo společného putování – skrze vůli a odhodlání hledat a usilovat o naplnění našeho společného snu – ať už je v případě vašeho manželství jakýkoliv.

Mgr. Pavel Eder
kazatel CASD,
redaktor a grafik
HopeTV

Sebeoběť

Tehdy řekl Ježíš svým učedníkům: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne. Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však ztratí svůj život pro mne, nalezne jej. Jaký prospěch bude mít člověk, získá-li celý svět, ale svůj život ztratí? A zač získá člověk svůj život zpět?“ (Mt 16,24–26)

10. června 2019 proběhla českými médii krátká zpráva o rodině z Písecka, která se rozhodla strávit horké odpoledne u jezu na řece Blanici. Místo příjemně stráveného odpoledne je ale potkala obrovská tragédie. Dvě děti totiž skočily do řeky přímo pod jezem a začaly se topit. Oba rodiče se je snažili zachránit, ale tatínek přitom sám přišel o život. Nebýt vojáka, který byl v tu chvíli poblíž, zahynula by zřejmě celá rodina. Tato tragická zpráva popisující jednání těch, kteří jsou v zájmu záchrany druhých ochotni obětovat sami sebe, brzy zmizela v záplavě jiných zpráv popisujících jednání těch, kteří obětují druhé, aby z nich mohli směle profitovat.

Ježíš obětuje sám sebe

Fenomén oběti je starý jako lidstvo samo. V náboženstvích starověku sehrával klíčovou roli. Obětováním plodů, zvířat či lidí se lidé pokoušeli získat výhody.

Tento dlouholetý obětní systém se začal hroutit teprve ve chvíli, kdy na scénu dějin vstoupil někdo, kdo neváhal pro záchranu lidstva obětovat sám sebe. Celý jeho život i umírání se stalo jednou velkou obětí. A nejenže ve prospěch obyvatel této země zemřel, ale také pro ně žil. Jmenoval se Ježíš.

Ježíš vybízí k sebeoběti

Krátce před svou smrtí svým učedníkům oznámil, že bude muset odejít do Jeruzaléma, kde z popudu starších Izraele, vrchních kněží a znalců Písma bude muset trpět a zemřít. Učedník Petr se tehdy rozčílil a řekl: „*To se ti nemůže stát!*“ Ježíš ho však tvrdě pokáral slovy: „*Jdi mi z cesty, satane!*“ Záleželo mu na tom, aby Petr spolu s ostatními učedníky pochopil, že se vysvobození lidstva z moci zla bez sebeoběti realizovat nedá. Vzpomínáte? Řekl jim tenkrát: „*Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však ztratí svůj život pro mne, nalezne jej. Jaký prospěch bude mít člověk, získá-li celý svět, ale svůj život ztratí?*“

Láska pro druhé umírá

Slovo oběť dnes z moderního slovníku pomalu mizí. O to více frčí: „Nevaž se, odvaž se! Mysli v první řadě na sebe a užívej si, dokud to jde.“ Ježíš je však jiného názoru. Tvrdí, že v životě jsou nejdůležitější vztahy a ty se bez ochoty k sebeoběti prostě neobejdou: „*Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele*“ (J 15,13).

K sebeoběti Ježíš nejen vybízel ty druhé, ale sám se touto cestou také vydal. Inspiroval tak řadu těch, kteří pro blaho a spásu druhých neváhali obětovat sami sebe. Jejich seznam je nekonečný. Mučedníci rané křesťanské církve, Jan Hus, Jeroným Pražský, Martin Luther King, Milada Horáková...

Velice silně na mne už léta působí příběh polského kněze Maxmiliána Kolbeho. V koncentračním táboře v Osvětimi se stal svědkem tragické situace. Velitel tábora před jeho očima náhodně vybral deset vězňů, kteří měli jen tak pro výstrahu zemřít v hladomorně. Když Kolbe uslyšel, že jeden z nich má doma malé děti, nabídl se, že zemře místo něj. Přání bylo vyhověno.

Láska pro druhé žije

Úctu si však zaslouží nejen ti, kteří pro své bližní bývají ochotni zemřít, ale také ti, kteří pro ně žijí. Nekončí sice

na hranici, ale často se dlouhá léta o druhé obětavě, bez velkých slov a gest starají. Maminky, které celé noci probdívají nad postýlkami svých nemocných dětí, dospělí synové a dcery, kteří se s láskou ujímají svých rodičů, kteří už nejsou schopni postarat se sami o sebe. Zdravotníci, kteří pro záchranu svých pacientů riskují nákazu smrtícími viry, pastory, kteří v zájmu sborového společenství neváhají obětovat své soukromí. Podnikatelé, kteří kvůli potřebným sahají do vlastní kapsy tak hluboko, že jim pak někdy na vlastní požitky příliš nezbyvá...

Tito lidé obvykle bývají „neviditelní“. Nejenže obdarovaní šťastlivci často nevědí, kdo je vlastně obdaroval, ale svou vlastní obětavost si mnohdy neuvědomují ani oni sami. Jejich *pravice totiž neví, co dělá levice*. Přesto píší dějiny a tvoří život. Bez nich by tento svět nemohl existovat.

Manželství je o sebeoběti

Bez ochoty k obětem se neobejdou ani vztahy partnerské. Důvodem, proč instituce manželství v současnosti prochází krizí, je vnímání svých protějšků jako prostředků k naplňování vlastních požitků. Když pak ten druhý něčeho podobného není schopen, musí na jeho místo nastoupit někdo „vhodnější“. Manželské štěstí přitom vyplývá z potřeby učinit šťastným toho

druhého, a to i za cenu sebeoběti. Řada z nás však kvůli pomyslnému štěstíčku žel obětuje nejen partnery, ale i vlastní děti.

Ovšem pozor. Ochota k sebeobětování musí mít své meze. Sebezapření by nemělo být o sebeodmítání a sebenenávisti. Takové jednání spadá do kategorie duševních onemocnění, která vyžadují léčbu. Ježíš lásku k bližním podmiňuje láskou k sobě. Říká: „*Miluj svého bližního jako sám sebe*“ (Mt 22,39). Bez lásky k sobě je sebeoběť bláznovstvím.

Sebeoběť nehledá vlastní prospěch

Někdo by mohl díky výše řečenému dospět k závěru, že sebeoběť je zaručeným receptem na manželské štěstí. Není tomu tak. Když se pro svého partnera obětuji, nemohu čekat, že se bude automaticky obětovat i on. Motivem k sebeoběti musí být láska, která *nehledá svůj prospěch* (1K 13,5). Systém „*Do ut des*“ – dávám, abys dal – nemá křesťanský, ale pohanský původ.

Křesťan se musí zříct veškerého prospěchářství, tedy i milovaného partnera. Co tím myslím? Jestliže partnera miluji tak, že ho chci jen pro sebe a zuby nehty se jej držím, pak ho nakonec ztratím. Jsem-li však ochoten se jej vzdát, mohu ho doopravdy získat. Milovanému člověku musíme dopřát svobodu, dokonce i svobodu

odejít. Dokud na něm lpíme a svou láskou jej vězníme a dusíme, snadno jej můžeme ztratit. V tom spočívá paradox, kouzlo a tajemství lásky. Láska roste jen tehdy, je-li rozdávána.

Modlím se, abychom tuto zákonitost ztrát a nálezů v Ježíšově pojetí byli ochotni praktikovat nejen v manželství, ale i ve vztazích obecně. Určitě se pak v tomto světě začne leccos měnit k lepšímu. Ježíš, tvůrce vztahů, nás v odhodlání k sebeoběti určitě nenechá samotné.

Mgr. Radomír Jonczy
*teolog a manželský poradce,
vedoucí oddělení Adventistické služby
rodinám Česko-Slovenské unie CASD*

Ztráta může být i ziskem

Jakmile uslyšíte hlas rohu, flétny, citery, harfy, loutny, dud a rozmanitých strunných nástrojů, padnete a pokloníte se před zlatou sochou, kterou postavil král Nebúkadnesar. Kdo nepadne a nepokloní se, bude v tu hodinu vhozen do rozpálené ohnivé pece. Proto v určenou dobu, jakmile všichni lidé uslyšeli hlas rohu, flétny, citery, harfy, loutny a rozmanitých strunných nástrojů, všichni lidé různých národností a jazyků padli a klaněli se před zlatou sochou, kterou král Nebúkadnesar postavil. (Da 3,5–7)

Hned dvě známá biblická místa nám ukazují, jakou svobodu má člověk, který sice pozemskými dobry nepohrdá, ale v rozhodující situaci ví, že jeho Bůh je jen jeden. První se nachází ve třetí kapitole knihy proroka Daniela, ve vyprávění o třech mládencích a ohnivé peci, druhé u proroka Habakuka.

Babylónský král Nebúkadnesar dal jednou zhotovit obrovskou zlatou modlu. Pak svolal všechny možné pověřence svého království a jiné „vipky“ své země, aby se zúčastnili jejího posvěcení a poklonili se jí. Kdo by se zdráhal poklonit, měl být vhozen před očima všech

do rozpálené pece. Tehdy k němu však přišlo několik hvězdoporců a udali tři Judejce:

„Jsou zde muži Judejci, které jsi pověřil správou babylónské krajiny, Šadrak, Měšak a Abed-nego. Tito muži nedbají, králi, na tvůj rozkaz, tvé bohy neuctívají a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se neklanějí.“

Král se rozlítil a ihned si je zavolal „na kobereček“, je-li tomu tak, jak udali hvězdoporcí. Odpověď mládenců dýchá takovou vnitřní svobodou a nadhledem Božích dětí, že mne vždycky fascinuje i rozveseluje zároveň:

„Nebúkadnesare, nám není třeba dávat ti odpověď. Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivě pece a z tvých rukou, králi, vysvobodí nás. Ale i kdyby ne, věz, že tvé bohy uctívat nebudeme a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se nepokloníme“ (Da 3,12–18).

Z biblického vyprávění víme, že tenkrát to dopadlo relativně dobře (do pece je vhodili, ale oni neshořeli – naděje zřejmě zafungovala jako azbest). Ovšem vůbec to tak dopadnout nemuselo, vždyť známe spoustu židovských i křesťanských mučedníků pro víru. Líbí se mi tu právě připravenost mládenců na variantu, že situace dobře dopadnout nemusí, může je stát život – a jim se přesto základy víry nehrouť. Oni svého Boha nevymění, protože naděje v něho o mnoho přesahuje všechny pozemské naděje, včetně naděje v zachování tělesné-

ho života: Hospodin má dost moci je vysvobodit. Ale i kdyby nevysvobodil...

Méně dramatický, ale stejně výmluvný je i známý chvalozpěv proroka Habakuka. Vypočítává vlastně různé oblasti lidských nadějí, o jejichž naplnění by stál každý jeho soukmenovec. Přitom ale podobně jako tři mládenci před ohnivou pecí, i on vyznává, že jeho odanost Hospodinu a naděje v Hospodina není založena na tom, že mu všechny tyto věci vyjdou:

*„I kdyby fíkovník nevypučel,
réva nedala výnos,
selhala plodnost olivy,
pole nevydala pokrm,
z ohrady zmizel brav,
ve chlévech dobytek nebyl,
já budu jásotem oslavovat Hospodina,
jásat k chvále Boha,
který je má spása.“*

(Abk 3,17.18)

Ne každého dnes vzrušuje plodnost olivy nebo stav bravy v chlévech, ale asi tušíme, o čem prorok mluví. Pro větší názornost by nám možná pomohlo, kdybychom si jeho chvalozpěv převedli do našich běžných kategorií, třeba takto:

*„I kdyby mi současné podnikání nevyšlo,
bankovní konto se ztenčilo,
investice nepřinesly svůj výnos,
i kdyby nám dovolená propršela,
vyšetření nedopadlo dobře,
ukradli mi nové auto,
ustanovili špatného šéfa,
(atp., atp.),
já budu jásotem oslavovat Hospodina,
jásat k chvále Boha,
který je má spása!“*

Pochopitelně, nebudu jásat *proto*, že se dějí nedobré věci nebo že se něco nepodařilo. Avšak je možné doufat v Boha a jeho lásku i *přesto*, že se mi menší či větší z pozemských nadějí nenaplnila.

PhLic. Kateřina Lachmanová, Th.D.
teoložka a psycholožka,
autorka duchovní literatury

Elkána a Chana: _____ (ne)naplněné touhy

... Chana vstala, zatímco kněz Élí seděl na stolci u veřejí Hospodinova chrámu, a v hořkosti duše se modlila k Hospodinu a usedavě plakala. Složila slib. Řekla: „Hospodine zástupů, jestliže opravdu shlédneš na ponížení své služebnice a rozpomeneš se na mne, jestliže na svou služebnici nezapomeneš, ale daruješ své služebnici mužského potomka, daruji jej tobě, Hospodine, na celý život; břitva se jeho hlavy nedotkne.“ ... Chana otěhotněla, a než uplynul rok, porodila syna a pojmenovala ho Samuel (to je Vyslyšel Bůh). Řekla: „Vždyť jsem si ho vyprosila od Hospodina.“ ... Když ho odstavila, vzala ho s sebou, a s ním tři býčky, jednu éfu bílé mouky a měch vína, a uvedla ho do Hospodinova domu v Šílu. Chlapec byl ještě malý. ... Modlila jsem se za tohoto chlapce a Hospodin mi dal, zač jsem ho tak naléhavě prosila. (1S 1,9–11.20.24.27)

Bible je knihou paradoxů. Učí nás žít v napětí mezi zemí a nebem, časností a věčností, chudobou a bohatstvím (Mt 5,3), našimi touhami a Božím svrchovaným jednáním. Zvláštním způsobem se v ní mísí nespravedlnost s právem, smrt s životem, beznaděj s nadějí a bolest s radostí. Z lidského pohledu to vypadá jako bláznov-

ství, přitakat na tento zdánlivě rozporuplný svět. Součástí tohoto světa je skutečnost, že i velikáni víry, se kterými Bůh ve svém plánu počítá, řeší problémy obyčejných smrtelníků. To z Bible činí velmi autentickou a dobrodružnou knihu.

Určitě jste si všimli, jak často se například významné biblické páry potýkaly s neplodností a jaké potíže to vyvolávalo v jejich vztahu. Nejdříve to byl Abraham se Sáráj, pak jeho syn Izák s Rebekou, Jákob s Ráchel, dále Elkána s Chanou nebo v Novém zákoně Zachariáš s Alžbětou. Ať už si to zmíněné páry uvědomovaly, nebo ne, z jejich vztahu měl vzejít potomek, který byl důležitou součástí Božího jednání na této zemi. Bůh jim však nenabídl tu jednodušší a pohodlnější cestu. Naopak, mnohdy byla značně komplikovaná.

V dnešní době, která není tak fixovaná na velkou rodinu a mnoho dětí, tak jako ve starověku, si bolest s tím spojenou nedokážeme plně uvědomit. Nemít děti, potomky, syny bylo vnímáno jako prokletí, zatracení Hospodinem. Tyto páry musely čelit pohrdání a odsouzení ze strany společnosti. Prožívaly velké zápasy své víry a bolestně hledaly smysluplnost života. Avšak i v dnešní době manželé, kteří se musejí vyrovnat s těmito ztrátami, jsou velmi zranitelní. Mnoho z vás prožilo bolest ze samovolného potratu, neschopnosti otěhotnět, popřípadě jste se museli vyrovnávat s úmrtím

vašeho novorozeněte. Od každého případu bych jako kazatel mohl jmenovat konkrétní páry. Jsou to situace, které silně poznamenají zbytek života.

Rád bych s vámi otevřel příběh, který se odehrál v Izraeli v období soudců. Zbožný muž Elkána měl dvě ženy a právě ta, kterou více miloval (podobně jako v případě Jákoba a Ráchel), byla neplodná, což v polygamním vztahu přinášelo Chaně značné problémy, posměch a opovržení od její sokyně. Tento dojemný příběh je zaznamenán v 1S 1,1–20.

Elkána každoročně putoval se svou rodinou do Šíla, kde byla izraelská svatyně, aby tam obětoval Hospodinu, svému Bohu. Byl zbožným mužem a velmi ho trápilo, že jedna z jeho žen nemůže otěhotnět. Snažil se jí to vynahradit svojí láskou a pozorností. O to více ji však druhá manželka Elkány ponižovala. Chana se rozhodla, že celou záležitost předá Hospodinu, a úpěnlivě ho prosila o dítě. Slíbila mu, že pokud se jí narodí syn, zasvětit jeho život službě ve svatyni.

Mnohé z tohoto příběhu se odráží i do naší doby. Do manželství vstupujeme s mnoha ideály, včetně toho, že bychom se rádi těšili ze zdravých potomků. Chceme sledovat jejich první krůčky v životě, jejich dospívání, osamostatňování se, jejich výsledky. Vidíme v nich pokračování svého života a přejeme si, aby byl ještě úspěšnější než ten náš. Zvláště ženy těžce nesou, když

jim tato příležitost není umožněna. Mnohdy nevědí, jak pracovat se svými mateřskými pudy, a postupné vyčerpání z neřešitelné situace, ztráta motivace, vzrůstající podrážděnost, napětí a výčitky mají vliv na to, že se mnohá manželství díky tomuto rozčarování z reality života rozvádějí. Je to zátěžová situace, se kterou si velké množství párů neumí samo poradit, a po všem tom zkoušení a vyčkávání na výsledky je jejich emocionální vyčerpání vede ke vzájemnému odcizení. V případě, že se k této bolestivé situaci ještě přidají zvědavé otázky okolí, nebo dokonce netaktní poznámky, se bolest znásobuje. Podobně jako u Chany, která si musela vyslechnout nemístnou poznámku kněze, jenž předpokládal, že má ve svatyni další alkoholem zmoženou osobu.

Neplodnost je v tomto příběhu zástupný problém všech našich nenaplněných tužeb. Byli jsme stvořeni k Božímu obrazu a součástí tohoto záměru je také předávat život, lásku, moudrost, zkušenosti a dovednosti další generaci. Když však po mnoha letech snažení zazní od odborníků konečný verdikt – dítě mít nemůžete – v mnoha případech se hrouť všechny naděje jako domeček z karet a člověk se musí vyrovnat s nápoem negativních emocí.

Krásné na tomto příběhu je uklidňování a povzbuzování, se kterým přichází za Chanou její muž. On je zde

skutečnou oporou své ženě. Nesklouzl do začarovaného kruhu obviňování, hádek, vyčítání a obav z toho, co bude dál. Přestože i pro něj je celá záležitost zraňující, nezřekl se své mužské role, která očekává, že bude zajišťovat bezpečný prostor pro svoji zraněnou ženu. V opačném případě by mu dalo jen malou námahu, aby do vztahu vetnul smrtelný klín kritiky a výčitek, který by manželství zničil.

Pokud se tedy s partnerem nechcete rozejít, musí zejména v tomto období nastoupit zvýšená forma komunikace. Potřebujete mluvit o tom, co se ve vás odehrává, a jeden druhému bez výčitek naslouchat. Nebojte se odhalit své pocity, vyslechněte si, jak novou situaci vnímá partner, ujasněte si, že (zda) spolu chcete i nadále být. Život bez dětí si někdo neumí vůbec představit, avšak i v případě, kdy nemůžete mít děti, jej lze postavit na smysluplných hodnotách. Pohledů se nabízí hned několik.

Ačkoliv to může znít sebestředně, zkuste se na celou věc podívat z jiného úhlu pohledu. Čas, energii a finance, které byste jinak věnovali dětem, můžete investovat mnoha způsoby. Nemyslím jen na možnost cestovat, rozvíjet své koníčky nebo se věnovat novým volnočasovým aktivitám. Můžete investovat do vzdělání, učit se novým dovednostem a pracovat v mnoha ohledech na své osobnosti.

Další možností je pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu nebo adopce. Je opravdu mnoho dětí, které hledají domov. Když tedy nemůžete mít vlastní, můžete alespoň nějakému dítěti z dětského domova dát šanci na spořádaný rodinný život. Tyto děti se musejí vypořádat s obrovským zraněním, že jsou nechtěné, odložené, a vy jim můžete dopomoci k tomu, že naleznou své místo v tomto světě a možná i ve věčném životě. Tento krok je ale opravdu potřeba dobře zvážit, dítě není hračka, kterou si půjčíte, a jakmile vás přestane bavit, vrátíte ji. Rozhodně vše proberte s partnerem, a pokud nebude chtít, do ničeho jej nenutte.

Konečně je tu i služba v církvi nebo v jakékoliv charitativní organizaci. Dobrovolnická činnost má nejen ve společnosti, ale zvláště před Bohem vysoký kredit a v ní můžeme nalézt naplnění svých tužeb o někoho pečovat. Služba těm, kteří to potřebují, postiženým, osamělým, různě vyloučeným ze společnosti, je nenahraditelná a nedocenitelná. Můžete zároveň zúročit svoji zpracovanou bolest a své zkušenosti v pomoci a podpoře párům, kterým se nedaří zplodit potomka.

Když nastane nouzová situace, pak se v těžkých chvílích modlí i ti, kteří to do té doby nezkoušeli. Dáváme Bohu mimořádné a ušlechtilé sliby, na které pak snadno zapomínáme. Ale jak je to v případě Chany? Tento příběh končí po všem trápení happy endem. Cha-

na otěhotněla, narodil se jí syn Samuel (*to je Vyslyšel Bůh*), který byl později jedním z velkých kněží a proroků v Izraeli. Korunoval prvního izraelského krále Saula a později i známého krále Davida. Paradox tohoto příběhu tkví v tom, že Chana toužila po dítěti, které nemohla dlouho mít. A když ho dostala jako dar od Hospodina, tak ho ve dvou, třech letech „vrací“ do chrámu, kde přisluhoval knězi Élímu. Svůj slib neotálí splnit. Zřejmě i proto, že Chana nespekulovala, zda jí Bůh Samuela nějak vynahradí, dostala od Elího zaslíbení, že ji Hospodin zahrne potomstvem (1S 2,20.21).

Bůh nemusí ve všech případech reagovat podobně jako u Chany. On je svrchovaný a my to musíme respektovat. Pro upřímně věřící lidi, kteří jsou frustrováni čekáním na zázrak a život jim mezitím uniká mezi prsty, je o to těžší tento fakt přijmout. Zdá se mi, že Bůh se rozhodl v takových případech, kdy po něčem neúspěšně toužíme (dítě, partner/ka, zdraví, spravedlnost), říci: „Nemohu ti dát, o co mě žádáš, dokud se s danou situací nesmíříš.“ Až tehdy, když si přestaneme nárokovat, jakým způsobem nám má Bůh naplnit naše touhy, a dáme mu svobodu, uznáme ho jako svrchovaného, začne mnohdy jednat – a my se divíme...

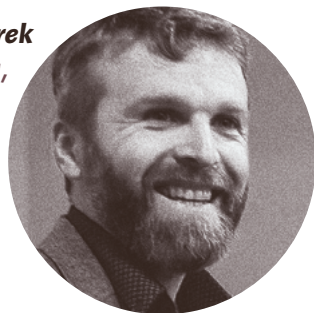
Přeji nám odvahu žít život navzdory těžkostem, se kterými se musíme vyrovnávat, a zároveň mnoho překvapení od samotného Hospodina. Věřím, že nic se

neděje náhodou a on ve své velikosti může právě naši bolest použít k tvorbě něčeho krásného, co nakonec oslaví jeho jméno. Chvalozpěv Chany pro nás může být inspirací: „*Vždyť Hospodin je Bůh vševědoucí, jedná nevyzpytatelně*“ (1S 2,1–10).

Otázky k přemýšlení:

- Kdy jsme si (jako pár) připadali, že na nás Bůh zapomněl?
- Jak můžeme rozumět Boží lásce a zájmu i přesto, že nereaguje na naše konkrétní prosby?
- Na které skutečnosti (situace) bychom měli v životě přehodnotit svůj pohled?

ThDr. Martin Žůrek
*kazatel sborů Blansko a Roubanina,
vedoucí oddělení Adventistické
služby rodinám MSS CASD*

Ztráty a nálezy v manželství

Pro oddělení Adventistické služby rodinám CASD
vydalo nakladatelství Advent-Orion, spol. s r. o.

Roztocká 5, 160 00 Praha 6

e-mail: adventorion@adventorion.cz

www.adventorion.cz

Fotografie na obálce: Neonbrand / Unsplash

Odpovědná redaktorka: Mgr. et Mgr. Eva Harastejová

Jazyková korektura: Eva Bělíčková

Grafická úprava: Jan Dobeš

Praha 2022

ISBN 978-80-7172-511-4

